

TINA BAGUÉ

El director de cinema català més internacional exhibeix els seus films a més de quaranta festivals de tot el món.

“M’agradaria que em fessin més cas a casa”

‘A la deriva’ és el nou film de Ventura Pons. El guió és una adaptació de la novel·la ‘Àrea de servei’, de Lluís-Anton Baulenas. Darrerament, dirigeix un film cada any.

Ventura Pons, a través de la seva productora, Els Films de la Rambla, i la col·laboració de Televisió de Catalunya, ha estrenat un film, *A la deriva*, amb guió del director mateix, basat en la novel·la *Àrea de servei* de Lluís-Anton Baulenas. Ventura Pons adapta per tercera vegada un text de Baulenas, després d’*Anita no perd el tren* i *Amor idiota*.

A la deriva explica la història de l’Anna, que, en tornar de l’Àfrica, on ha treballat com a infermera en una ONG, es lloga de guàrdia de seguretat en un selecte centre de salut. Hi coneix un jove conflictiu amb qui estableix una relació de dependència, però ella no pot treure’s del cap els horrors de l’Àfrica. És interpretada per Maria Molins, Roger Coma, Fernando Guillén, Marc Cartes, Albert Pérez, Anna Azcona, Rosa Vila, Pere Eugeni Font, Òscar Rabadán, Oriol Tramvia, Miquel Sitjar i Boris Izaguirre. La música és de Carles Cases i la fotografia, de Joan Minguell.

Bonaventura Pons i Sala, conegut per Ventura Pons, va néixer a Barcelona el 1945 i abans de dirigir films va ser director teatral.

—El personatge d’Anna, interpretat per Maria Molins, és la protagonista absoluta del film. L’angoixa que pateix, que li fa acabar la relació amb la parella, i els tombs que fa, a la recerca de no se sap ben bé què o qui, és allò que justifica el film. El personatge i la seva situació us van moure a rodar-la?

—Sí, sí. Ella és la pel·lícula i la pel·lícula és ella. La pel·lícula és el relat d’aquesta persona que ha tocat fons. Busca una nova manera de viure, sense perdre la necessitat de l’altre, i és això que em va atreure del personatge.

—Pot simbolitzar cap fet contemporani?

—És un cas actual. La gent em diu: “És una paràbola.” No. És la vida d’aquesta dona, que vaig trobar molt significativa i molt actual, perquè parla de coses candents, com la desorientació, la soledat dels ciutadans del món occidental i de la necessitat de sortir-se’n. I, sobretot, en el context del mal africà, que es molt contemporani.

“Tinc una sort molt grossa, i és que els actors em fan molta confiança i, si poden, accepten. Ja he fet més de vint pel·lícules i la gent entén el sentit de la meva feina i s’hi involucren”

—La desorientació és tan forta que s’equivoca a l’hora de triar les persones amb qui intimar.

—S’equivoca. Ensopega amb la pedra del personatge interpretat per Roger Coma, Giró.

—La condemneu a equivocar-se perquè tria les opcions de forma visceral, perquè ha perdut el nord?

—No, no és cap condemna. Li passa això. Ni condemno ni salvo. No els condemno pas mai, els meus personatges, intento comprendre’ls. Explico la història d’aquesta dona, servint-me del text de Baulenas. Ella busca el seu lloc a la vida i no sabem si tornarà a l’Àfrica perquè la té ficada al cap, per a bé i per a mal.

—Els homes que l’envolten i amb els quals té una relació negativa, inclòs l’assetjador del càmping, són molt mascles. I l’únic personatge que li fa costat, que mira de comprendre-la, és homosexual.

—Perquè és una persona. Els altres són visceral. Això no vol dir que tots els homosexuals siguin persones. Tampoc no vull dir que els homosexuals siguin els bons i els heterossexuals, els dolents. Seria una bajanada. Per això intento comprendre sense jutjar. Tampoc no es pot dir que totes les dones s’equivocuin. La complexitat dels personatges és la cosa que més m’atrau.

—Per interpretar el personatge d’Anna heu triat la magnífica actriu Maria Molins, amb una intensa experiència teatral; no una bellesa i prou, no pas un físic amb un fort atractiu sexual. Per fer versemblant el seu personatge?

—A mi m’agrada. Físicament. I està més bona que el pa amb tomàquet. És una noia molt atractiva i molt maca. I per les projeccions que he vist, m’ha agradat, físicament. Després, com a actriu, em sembla magnífica. La història sí que em demanava que

l’actriu fos desconeguda a la gran pantalla. Això hi dóna més veritat i més misteri, a la vegada.

—El film sembla combinar dos ritmes diferents. D’una banda, les seqüències són pausades, i d’una altra, els canvis de situacions i d’escenes són sobtats.

—Sí. És una concepció deliberada. Una pel·lícula té 80, 90 seqüències; i aquesta, 230. Hi havia el repte de fer lleuger un retrat interior. Sobretot, tenint en compte que tota la vida de la protagonista és una repetició, tret dels punts culminants. Hi ha una rutina. El repte era donar-hi una certa agilitat i, amb tota la modèstia del món, em penso que hi és, a la pel·lícula.

—També hi he vist dos colors. Les escenes de nit del centre de salut són marcades per un color taronja molt accentuat, a diferència de les de dia, de fotografia més realista i contrastada.

—He volgut que les escenes de la casa de repòs tinguessin un toc misteriós. La gent que hi fa estada també és del tot misteriosa, perquè no explico quin problema, quina dependència, els hi han duts. Són personatges secundaris i aparentment estrambòtics. L’important és ella. Pel que m’han explicat amics meus, hi va gent coneguda i important que els veus pels diaris i que hi han hagut d’anar per addiccions contemporànies. El color ataronjat no és trucat, ni premeditat. Ens hi ha portat una mica el decorat que hi vam trobar. Sempre et deixes anar una mica pels colors que trobes. Amb el pressupost que tinc, generalment, no tinc diners per a canviar tots els colors d’una decoració, tot i que a vegades sí que ho he fet.

—La dona que se li acosta al bar de l’àrea de servei té poc paper, però té molta vida. S’interessa per ella, i això vol dir que també es troba sola, en aquella àrea de servei.

—Allà hi ha el germen d’una altra cosa. Crec que no hi ha cap personatge que sigui una pinzellada gratuïta. Aquí hi ha el segon tema guapo d’això, el dels amics com a substituïts de la família tradicional; el valor de l’amistat. És un tema de què he tractat abans. En Baulenas sempre insisteix en això. A *Amor idiota* hi ha la mort de l’amic com a element catàrtic.

—Amb tantes escenes, amb tants incisos, sempre heu tingut clar l’ordre?

—Sí. Jo no la veig d’una altra manera, l’estructura narrativa. I només hi he eliminat un parell de seqüències. Dues nits, les he concentrades en una. Al muntatge has de tenir el cap molt clar, i no tenir dubtes sobre l’estructura narrativa.

—Trigueu molt a triar els actors? Com que varieu tant, sembla que aquell personatge només el podia fer l’actor triat.

—Tot vol el seu temps. El normal. És qüestió d’anar-hi pensant. Una cosa que no faig és triar els actors pel nom, tot i que tinc films plens de patums. Les pel·lícules les faig de pressa, però hi penso tot l’any. Per exemple, les localitzacions les tenia pensades al setembre i vaig començar a rodar al juny, si bé la principal, la casa de repòs, va canviar a última hora i en 24 hores vaig trobar-ne una altra, que és magnífica, Can Mora de Dalt, a Sant Vicenç de Montalt. El secret és preparar-ho bé. Per a la de l’any que ve, vaig donant-hi voltes. Tinc una sort molt gran i és que els actors em fan molta confiança i, si poden, accepten. Per què? Perquè ja he fet més de vint pel·lícules i la gent entén el sentit de la meva feina i s’hi involucra.

—Els vostres actors, en general, són molt expressius, viuen els personatges de forma intensa. Assageu molt?

—Més que assajar, faig treball de taula, una cosa que em ve del teatre: seure, llegir el text i parlar molt de la idiosincràsia del personatge i entendre’l bé abans d’interpretar. En diuen assaigs però és treball de taula. Als actors anglesos amb els quals vaig treballar els va agradar molt, perquè em van dir que a Anglaterra ja no es feia, això, i van veure que així arriben

Ventura Pons sol estrenar un film cada any. El darrer, *A la deriva*, és la seva tercera adaptació d'una novel·la de Lluís-Anton Baulenas.

TINA BAGLIE

ben preparats al rodatge. La base dels personatges –la seva psicologia– ja la tens feta. Jo no sabria treballar de cap més manera.

—**A quants festivals soleu portar els vostres films?**

—Depèn. N'hi ha que a quaranta o cinquanta. La majoria, al voltant de trenta.

—**I a la majoria hi aneu?**

—No. No puc pas. A Osaka m'han seleccionat quatre o cinc films i només hi he anat una vegada. A vegades hi envio els actors. I un cop, en Baulenas. El mes passat vaig tenir *Forasters*, que és la pel·lícula que ara promociono a l'estranger, a sis festivals del món, i només vaig poder anar a un. Al Japó han sortit set pel·lícules meves. Quants directors japonesos contemporanis han estrenat set pel·lícules aquí? Les meves pel·lícules es veuen molt al món. Déu n'hi do,

els països on es venen les meves pel·lícules. Alguna cosa passa. Em sento molt estimat. I he rebut tres premis d'honor. Al festival de Torí, al de Lima i al de cinema gai de Madrid.

—**Us sentiu més estimat a fora que no a casa?**

—Dissortadament, a vegades sí. Caldria dir que potser no es correspon l'èxit que tinc a fora amb l'acceptació immediata que tinc aquí, però després, quan les pel·lícules es projecten a la televisió, tinc més públic que mai. La proximitat fa que siguis més de casa. Quan vénis de fora t'afalaguen molt més perquè ets el fet excepcional del dia. No em preocupa

“Les pel·lícules les faig de pressa, però hi penso tot l'any”

gaire, això. M'agradaria que em fessin més cas a casa, això sí. Ara, veure que fent pel·lícules pots arribar a la sensibilitat de la gent, sigui a Buenos Aires o a Tòquio, és molt satisfactori. El cinema m'ha portat a llocs increïbles. Si poséssim banderetes en un mapa del món, a tots els continents, tret de l'Àfrica, n'hi hauria. Quan en Mikimoto va anar a la Polinèsia, per al programa *Afers Exteriors*, va trobat *Amic Amat* en un cine-club. El meu cinema té una dimensió molt maca. Si de petit volia fer una pel·lícula i ja n'he fet 21, això vol dir que sóc l'home més afortunat del món. Què més puc esperar?

—**Adapteu moltes obres de teatre i novel·les d'autors de casa. Això vol dir que seguïu de prop les nostres novetats editorials i teatrals, o teniu una colla de lectors que us ajuden?**

“El meu cinema és d’una persona que llegeix molt. Sóc un lector impenitent. Només hi ha hagut el cas d’una novel·la recomanada per algú”

—Sóc jo. El meu cinema és d’una persona que llegeix molt. A vegades llegeixo el llibre abans que l’autor me l’envii. Sóc un lector impenitent. Només hi ha hagut el cas d’una novel·la recomanada per algú. Va ser un editor. És *Putxa misèria*. Me la va recomanar l’Oriol Castany. Sóc jo que vaig a la recerca de les novel·les. L’altre dia, un productor, a Madrid, em va demanar quants lectors tenia, perquè trobava llibres molt bons per a adaptar al cinema. “No, sóc jo”, li vaig dir. Jo llegeixo perquè m’agrada llegir. I si després hi veus possible l’adaptació, millor. Però primer és el meu plaer de lector. I llegeixo de tot, i molt. Hi ha molta gent que llegeixo i no ho saben.

—Això vol dir que us agrada la narrativa catalana actual, que satisfà les vostres exigències de lector.

—Sí. També n’hi ha d’horroroses!

Crec que hi ha un nivell de fabulació fantàstic, a la narrativa catalana contemporània, i ja fora hora que es reconeguis més. A fora em demanen sempre d’on he tret les històries.

—Parleu molt amb l’autor del llibre que heu triat?

—No, no. Demano llibertat absoluta. Ara, quan els necessito sempre hi són.

—Tots n’han quedat satisfets?

—Fins fa molt poc, semblava que sí.

—Demanen molts diners o amb quatre quartos ja accepten?

—Demanen allò que és just. Em sembla que la gent ha de viure de la seva feina. Una cosa és quan comences i t’has de sacrificar. Jo no he anat a demanar mai favors especials. Els preus de mercat i ja està. Amb els autors i amb tothom.

—Treballeu amb els mateixos tècnics?

—Normalment són els mateixos sempre. Amb en Carles Cases, el músic, ja hem fet deu o quinze pel·lícules. Amb el muntador, també. Hi ha molts bons professionals i gent meravellosa en aquest país, per a treballar.

—Agafeu emprenyades?

—Com tothom. Però em duren poc. Les males estones em duren poc, perquè sóc dels que prefereix veure el costat bo de les coses.

—D’ençà que existeix la Generalitat de Catalunya heu vist molts consellers de Cultura i moltes polítiques de gestió de la indústria cinematogràfica. Ara estem més bé?

—De totes les administracions, la millor és l’actual. Amb tants anys, n’he vist de tots colors. Des del primer encarregat del cinema, que era en Miquel Porter, i que el seu nord era el cinema mut soviètic, n’he vist de tots colors. Però l’actual està bé. De tota manera, en tota la història d’aquest país, d’ençà que existeix l’actual Generalitat de Catalunya, només hi ha hagut un director general de cinema, en Josep Maria Forn, un gran professional.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Tirant

El 20N és una data emblemàtica per a la nostra nació. Aquell dia del 1490, a la ciutat de València, les premses de Nicolau Spindeler treien a la llum els 751 exemplars de la primera edició de *Tirant lo Blanc*, dels quals es conserven tres exemplars a València, Londres i Nova York. El llibre més llegit a l’Europa del segle XV, que va continuar interessant i influent al llarg dels segles més dinàmics del nostre continent, fou un gran èxit literari, comercial i de públic. Esgotada de seguida, set anys després calgué

reeditar-lo a Barcelona i oferir-ne al mercat 400 volums més. Si tenim en compte que, en aquell moment, el nombre de catalanoparlants era d’uns 650.000, obtenim la proporció d’una obra per cada 900 persones. Si les xifres les comparem amb els habitants actuals equivaldria a una estampació de 10.000 toms, cosa que no deixa de ser un *best-seller*.

Des de la ciutat de València, un cavaller, Joanot Martorell, va marcar una fita essencial en la cultura universal, quan engegà, per primera volta, els mecanismes de la novel·la moderna, una nova forma de fer literatura, que s’expandirà, després, a tota la novel·lística mundial. L’autor, mentre bastia una de les novel·

EL TEMPS

Primera pàgina del *Tirant del 1490*.

les més ambicioses, des del punt de vista de l’estructura, sabé traslladar al relat el viure i el parlar de la València del XV i de les seues cases i gents, una atmosfera burgesa, humanista, renaixentista, oberta. En un món d’obscur dogmatisme i de tancada ortodòxia, en ple auge de l’escolàstica, el nostre *Tirant lo Blanc* va saber aportar al patrimoni de la humanitat

la insubmissa imaginació i l’alliberadora fantasia; crea una novel·la total, a partir dels coneixements, vivències i d’allò après, exercitat i historiat: “Recordar gestes e històries és tenir espills molt clars, exemples e virtuosa doctrina de nostra vida.”

Periodista